

rényben, négy szerepet is adva a „Peleskei nótárius”-ban, de már 1844-ben, sikeres vendégszínháznyomán, a Nemzeti Színházhoz szerződtek. Igazi szerepkörét azonban csak több évi kísérletezés után találta meg, mikor a hamisítatlan, igazi mély humornak vált egyik legkiválóbb képviselőjévé a színpadon. „Polonius”-ban az udvari emberek rövidlátását és szószátyárkodását, „Kent”-ben az egyenes lélek jószívűségét és szokimondó hűségét, „Menenius Agrippa”-ban az öregkor derűs bölcsességét, „Falstaff”-ban és „Böffen Tóbiás”-ban a szájhős, vén korhelyek léhaságát az élethűség- és művészi igazságnak megkapó erejével tolmácsolta, a humor fényében ragyogó alakítása során. Molière-színésznek is kitűnő volt. A „Kénytelen házasság”-ban mint Sganarelle, a „Tudós nők”-ben, mint Chrisale, az „Urhatnám polgár”-ban mint Jourdain, de különösen „Tartuffe”-ban, mint póruljárt Arnolphe és a „Fösvény”-ben mint Harpagon a színésztörténet legragyogóbb lapjaira illő alakításokat mutatott be. Elragadóan mulatságos tudott lenni a francia modern darabok kedélyes apáinak, pipogya férjeinek és meggazdagodott nyárs-polgárainak szerepeiben, mint Fourchambeault papa, Benoiton papa, Poirier úr, Perrichon úr, Duplau apó (az „Egy millió”-ban), Duprillon (a „Három kalap”-ban), Caussade (a „Jó barátok”-ban), Montgiscar (a „Nagyon szép asszony”-ban) stb. Egyéniségének alapvető eleme, lelkének gyökérzete mélyen nyúlván és erősen fogóztatva a magyar élet őstalajába, a dunántúli magyarságnak méltán híres televényébe — ezért tette a humorig emelkedő jóízűség felejthetlenné az általánosan csak Szigeti bácsinak nevezett, veszprémi születésű nagy művész magyar alakjait: Perföldy Istálist (a „Csalódások”-ban), Sass Istvánját (a „Csizmadia mint kísértet”-ben), Lelkes Eduárját („Az égben” c. vígjátékban), Csipkey Kelemenjét (az „Új emberek”-ben), Téssy Tamását („Nézd meg az anyját” c. vígjátékban), Mukányiját, de legkiváltképpen Bannai Gerőjét, saját legjobb darabjában, a „Rang és mód”-ban. Mert Szigeti József mint drámaíró is jeleskedett, s

ha e minőségben nem emelkedett is a tökéletesség olyan magas régiójába, mint amilyenre jutott színészi fényes pályáján, mégis neve belejutott irodalmunk történetébe, mint Beöthy mondja „Kis tükré”-ben: „valószínű elevenségének és gyökeres humorának” termékeny nyomán gazdag virágzás fakadt írásaiban is. Első híressé vált népszínműve a „Vén bakancsos és fia a huszár” (1855), de szerette a közönség a „Falú jegyzője” után már előbb készült „Violá”-ját (1851) és a „Kísértet”-et is (1856). s vígjátékai közül a „Becsületszó”-t (1856) és a „Falusiak”-at (1858). De valamennyi munkáját messze felülmúlja értékben a „Rang és mód” (1882), ez a jól szerkesztett, zamatos magyarsággal írt, s kitűnő jellemrajzokat nyújtó színmű, a magyar drámairodalom egyik ragyogó gyöngyszeme. Tagja volt Szigeti a Kisfaludy Társaságnak és a M. Tud. Akadémiának is. A magyaros eredetiség és tösgyökeresség ott ragyogott Szigeti beszédében és gesztusaiban akkor is, mikor a Színművészeti Akadémia — a régi Színi Tanoda — tanszékén prelegált, s fennmaradt emléke annak, hogy mily utolérhetetlen jóízűséggel szavalta el érte méltán rajongó tanítványainak a Családi kört, humoros mimikával kísérve szavait. Kétségtelen, hogy Szigeti József a legeredetibb színjátszó tehetségek közé tartozott, s nemcsak minden alakítása, hanem minden egyes fellépése is külön figyelmet érdemelt, mert zseniális művészi játékát a pillanatnyi ötletek érdekesen jellemezték és minden alkalommal változatossá tették. (sz. k.)

Szigetközy (Horváth) Zsigmond, színész, jeles pedáns-komikus. Színipályára lépett 1856-ban, győri tartózkodása alatt, ahol kispap volt. 1857 nyarán Komáromban működött, Kétszery Józsefnél. Jónévű vidéki színész volt, később áttért a drámai szerepkörre. 1866-ban Szegeden volt. Egykorú társai (így Kőmíves Imre elbeszélése szerint), mint kitűnő maszkirozót említik, ami nála könnyű volt, mert a festészethez is értett. Utoljára Bokody Antal tagja volt, Székesfehérvárott. Megh. 1873 febr. 15-én, Pesten, a Rókusban. Neje: Hetényi